

Međunarodna konferencija
 „Političko obrazovanje za demokraciju”,
 Seoul, 29. XI — 2. XII 1989.

DARKO BEKIĆ

Institut za suvremenu povijest, Zagreb, SFRJ

Pritisnuta teškim nasljeđem korejskog rata Republika Koreja desetljećima je tavorila unutar okvira desničarske diktature Syngman Rheeja i njegovih nasljednika. Međutim, taj izuzetno radin i poduzetan narod u takvim je okolnostima svoju energiju koncentrirao u sferi u koju se vlast nije petljala — u ekonomski sistem i razvoj.

Samo devet godina nakon zaključenja primirja u Panmunjonu, 1962, Južna Koreja usvojila je petogodišnji plan razvoja koji se temeljio na tržišnoj orijentaciji, izvoznoj ekspanziji i angažiranju inozemnog kapitala u razvoj lake industrije i robe široke potrošnje. U narednom desetljeću, zahvaljujući dobrim rezultatima, po istom konceptijskom obrascu, razvojni prioriteti bili su prošireni na tešku i petrokemijsku industriju. To je omogućilo da se privredna struktura zaokruži, odnosno da se pristupi i trećoj fazi — tehnološkoj obnovi, točnije, pravoj revoluciji, u sklopu koje je, u tijeku 80-ih godina, Južna Koreja stekla zavidan epitet — najjačeg među četiri »dalekoistočna tigra« (uz Taiwan, Hong Kong i Singapore).

Iako siromašni prirodnim bogatstvima i geografski izolirani, 36 milijuna stanovnika Južne Koreje godišnje izvezu robe za 80 milijardi dolara, što u usporedbi s jugoslavenskih 15—18 milijardi dolara, djeluje gotovo zastrašujuće. Spomenutom razvojnom strategijom i rezultatima, Republika Koreja stigla je danas do stupnja na kojem se njezina privreda priprema za »globalni zahvat«. Sve to impresionira, ne samo zemlje koje su u ekonomski razvoj krenule s približno istih startnih pozicija, već i analitičare u svjetskim privrednim metropolama. Među posljednjima, stanovito je vrijeme bila jaka struja koja je na primjeru Južne Koreje nastojala dokazati tezu kako se efikasan, tržišno-privredni sistem ipak ne mora oslanjati na odgovarajući politički pluralizam, već je moguć i u okvirima autoritarnoga, jednopartijskog sistema. Međutim, političko vrenje, što je posljednjih godina zahvatilo Južnu Koreju, jasno je pokazalo kako je demokratizacija u ekonomskoj sferi, na duži rok, uvjetovana i neodvojiva od političkih sloboda.

Doista, naglo povećana ekonomska moć zemlje, pa i životni standard, utjecali su, osobito pod dojmom uspješne organizacije Olimpijade u Seoulu 1988, i na jačanje političke samosvijesti. Nove generacije visoko i dobro obrazovanih Korejaca više nisu htjele ni mogle trpjeti ograničena ljudska prava i mogućnosti političkog udruživanja, trajno se pomiriti s ulogom satelita u međunarodnim odnosima, pa niti s »ad infinitum« odgađanjem ponovnog ujedinjenja zemlje. S dru-

ge strane, očigledno je da i agresivna južnokorejska privreda, koja teži globalnoj ekspanziji, zahtijeva liberalniju političku infrastrukturu i, osobito, nove menadžere i političke kadrove, koji će omogućiti ravnopravnu, suverenu komunikaciju sa svijetom.

Intelektualna jezgra tih novih društvenih i političkih tendencija u Republici Koreji koncentrirana je na tamošnjim sveučilištima. Samo u glavnom gradu Seoulu postoji deset »campusa« s oko 200.000 studenata, koji, naprosto, »gutaju« znanje, napajajući se literaturom koja pokriva čitav spektar od Marxa i Trockog do suvremenih mislilaca neopozitivizma ili, pak, sociološkog biologizma. Naravno, u tom ideološko-političkom šarenilu najveće značenje — a i podršku strukture — ima filozofija liberalizma.

U tom kontekstu valja razumjeti i organiziranje međunarodne politološke konferencije, što je održana u Seoulu, od 29. studenog do 2. prosinca 1989, na Korejskom nacionalnom sveučilištu, pod nazivom »Političko obrazovanje za demokraciju«.

Zamisao organizatora, Korejskog instituta za istraživanje moralnog i političkog obrazovanja, bila je da suoči različita iskustva i obrasce političkog obrazovanja u svrhu političke socijalizacije mlade generacije. U tu svrhu, na konferenciju su pozvani sudionici iz nekoliko evropskih i azijskih zemalja koje su na sličnom stupnju društveno-ekonomskog razvoja, odnosno na prijelazu iz autoritarnog u demokratski koncept političkog organiziranja. Prezentirana su mnogobrojna saopćenja, različiti modeli političkog obrazovanja i rezultati istraživanja iz zemlje i svijeta. Ipak, živa pa i polemična rasprava razvila se najviše između domaćih sudionika. Očiglednima pokazale su se značajne razlike, zaoštrena idejna i politička strujanja na korejskim sveučilištima, iz kojih su slijedile i različite koncepcije političkog obrazovanja, odnosno modeli socijalizacije.

Autor ovog prikaza na konferenciji je predočio historijski pregled i ulogu političkog obrazovanja u socijalizaciji mlade generacije u socijalističkoj Jugoslaviji. Historijski pregled, odnosno odgavarajuća iskustva, autor je podijelio u četiri kronološke faze: u prvoj, koja je trajala između 1945. i 1949, istaknute su omladinske radne akcije, kao specifičan oblik političkog obrazovanja i socijalizacije mladih u razdoblju obnove i administrativno-centralističkog sistema. Zatim je, za razdoblje razvoja radničkog i društvenog samoupravljanja (1950—1971), posebno obrađen sistem obrazovanja u radničkim sveučilištima i proces stanovite »depolitizacije«, tj. oseke političkog obrazovanja, do koje je došlo u tom periodu. Razdoblje od 1972. do 1980, autor je ocijenio kao fazu »povratka marksizmu«, u sklopu koje je osobita pažnja dana reformi obrazovanja u Jugoslaviji, uvođenju marksizma u srednje i visoko školstvo, te iskustvima s marksističkim školama i tečajevima. Konačno, najnoviji period od 1980. naovamo ocijenjen je kao razdoblje društvene, ekonomske i političke krize, u kojem su u pitanje dovedene sve društvene vrijednosti, pa i sistem i ciljevi političkog obrazovanja. Elementi nove reforme školstva, u tom su kontekstu, ocijenjeni kao prilog daljnjoj demokratizaciji društvene strukture i političkog života u zemlji.